

5. Семигіна Т. Завдання соціальної роботи у контексті Цілей сталого розвитку// Цілі сталого розвитку: глобальні та національні виміри. М-ли міжнар.наук.-практ. конф (5-6 квітня 2017 р.) [За заг. ред. Семигіної Т.В.]. Київ: АПСВТ, 2017. С. 138-141.

ФОРМУВАННЯ ІГРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДИТИНИ ЗАСОБАМИ СУЧАСНОГО ПРЕДМЕТНО-ІГРОВОГО СЕРЕДОВИЩА

Ковалевська Н. В.

кандидат педагогічних наук, доцент,
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка,
м. Полтава, Україна

Пасічніченко А. В.

кандидат психологічних наук, доцент,
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка,
м. Полтава, Україна

Зімакова Л. В.

кандидат педагогічних наук, доцент,
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка,
м. Полтава, Україна

Правильно організоване предметно-ігрове середовище сприяє формуванню ігрової компетентності дитини. Предметно-ігрове середовище – комплекс просторових умов і способів їх організації та використання, що передбачає наповнення ігровим обладнанням, іграшками, сенсорним, будівельним матеріалом задля задоволення ігрових, соціальних та комунікативних потреб дітей [1, с. 9]. Тому створення в дошкільному закладі повноцінного розвивального предметно-ігрового середовища та забезпечення відповідної позиції вихователя в організації діяльності дітей є провідними засобами реалізації завдань сучасної освіти. Середовище має бути джерелом збагачення дитячої діяльності.

Під час проведення констатувального етапу експерименту нами отримані результати щодо рівня сформованості ігрової компетентності дітей дошкільного віку. Як з'ясовано, загалом рівень ігрової компетентності досліджуваних дітей старшої групи недостатньою мірою відповідає вимогам діючої освітньої програми «Дитина» та їхнім віковим можливостям. Зокрема це стосується: вміння творчо відображати у грі взаємини дорослих та їхню діяльність, намагатися урізноманітнити сюжет гри; вміння доречно використовувати ігровий матеріал та предмети-замінники; усвідомлено ставитися до гри з іншими дітьми, отримувати задоволення від гри, широко радіти ігровому спілкуванню.

Ураховуючи отримані на констатувальному етапі дослідження результати та з метою коригування недоліків процесу формування у старших дошкільників ігрової компетентності нами було розроблено й апробовано систему роботи, що реалізувалася в межах формувальної частини нашого експериментального дослідження. А саме – нами було визначено такі умови використання предметно-

ігрового середовища: легкодоступність атрибутів, що дає можливість самостійно створювати ігри; урахування вікових особливостей розвитку й потреб дітей у групі; планування та супровід ігрової діяльності; забезпечення свободи особистості дитини (прояв різнобічних можливостей).

Із метою з'ясування ефективності роботи закладу дошкільної освіти щодо формування у старших дошкільників ігрової компетентності з використанням предметно-ігрового середовища нами було проведене експериментальне дослідження, в якому використовувалися такі методи: як основні – спостереження за діяльністю дітей у різних куточках предметно-ігрового середовища, вивчення матеріальної бази старшої групи щодо заповнення куточків; анкетування вихователів; як допоміжні – бесіда із старшими дошкільниками, спостереження за діяльністю вихователя в предметно-ігровому середовищі закладу. Нами було також обрано критерії (когнітивний, діяльнісний, мотиваційний) сформованості у старших дошкільників ігрової компетентності.

За результатами констатувального етапу експерименту, лише 10 % дітей старшого дошкільного віку в ЕГ мають високий рівень ігрової компетентності, набутої у розвивальному предметно-ігровому середовищі. Середній рівень сформованості означеної компетентності визначено в 60 % дітей в ЕГ. 30 % дітей в ЕГ старших дошкільників мають низький рівень сформованості ігрової компетентності.

Під час проведення формувального етапу ми цілеспрямовано ознайомлювали дітей із різними видами іграшок та ігор. Пропонували дітям обирати тему гри. Програвали з дітьми запропоновані ігрові ситуації, відкривали нові можливості вже знайомих предметів, сприяли розгортанню самодіяльних сюжетно-рольових ігор. Щоб діти гралися з більшою зацікавленістю, ми переглянули всі наявні іграшки, навчальний матеріал, посібники, усі атрибути та відібрали ті, які відповідають віковим потребам дітей старшої групи, виставили їх ближче на ігрове обладнання, куточки, а ті, що не відповідають, відібрали й перемістили в менш доступні місця.

Під час повторного діагностування на основі використання вищевказаних методів виявили більш високий рівень ігрової компетентності. Старші дошкільники активніше спілкувалися з однолітками й дорослими під час гри; добирали атрибути, об'єднуючи предметні дії з іграшками в прості сюжети; більш самостійно обирали ролі, краще розуміли правила гри; менше виникало труднощів під час виконання завдання; більшість дітей не втрачали інтерес до результатів гри.

Аналіз, який ми провели після закінчення формувального етапу дослідно-експериментальної роботи, дав можливість зафіксувати значне зростання рівнів ігрової компетентності у вихованців експериментальної групи, а також певні позитивні зміни в контрольній групі. Так, у експериментальній групі відбулося суттєве зниження кількості вихованців, які показали низький рівень сформованості ігрової компетентності, і одночасно зростання кількості дітей на середньому рівні.

Зокрема, у результаті проведеного формувального експерименту відбулися якісні й кількісні зміни в рівнях сформованості ігрової компетентності у дітей старшого дошкільного віку експериментальної групи: високий рівень – у 26,7 %

респондентів (до експерименту – 10 %); середній рівень – у 66,7 % дітей (до експерименту – 60 %); низький рівень – у 6,6 % дітей (до експерименту – 30 %).

Також за результатами проведеного аналізу зафіксовано зростання кількості дітей із середнім рівнем сформованості ігрової компетентності та зменшення кількості вихованців із низьким її рівнем в експериментальній групі. У той же час у рівнях ігрової компетентності дітей контрольної групи відбулися теж деякі зміни: творчо відображали в грі взаємини дорослих та їхню діяльність, намагалися урізноманітнити сюжет гри після формувального етапу 2,2 % (до експерименту 2,0 %); уміло й доречно використовували ігровий матеріал та предмети-замінники після формувального етапу 2,2 % (до експерименту 1,9 %); усвідомлено ставилися до гри з іншими дітьми, отримували задоволення від гри, щиро раділи ігровому спілкуванню після формувального етапу 2,4 % (до експерименту – 1,5 %). Зокрема, за даними повторної діагностики, результати контрольного етапу мають такий вигляд: високий рівень сформованості ігрової компетентності мали 26,7 % дітей, середній рівень – 66,7%, низький – 6,6 % дітей групи ЕГ.

Отже, результати запровадження системи експериментальної роботи засвідчили, що процес формування у дітей старшого дошкільного віку ігрової компетентності в осередках зазнав якісних змін завдяки запровадженню в практику установи чіткої системи умов: легкодоступність атрибутів, що дає можливість самостійно створювати ігри; урахування вікових особливостей розвитку й потреб дітей в групі; планування та супровід ігрової діяльності; забезпечення свободи особистості дитини (прояв різнобічних можливостей).

Список використаних джерел

1. Давкуш Н. В. Підготовка майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до прогностичної діяльності: автореферат дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти. Ялта: Республіканський вищий навч. заклад «Кримський гуманіт. ун-т» (м. Ялта), 2011. С. 20.

РОЛЬ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В РОЗВИТКУ РЕЗИЛІЄНТНОСТІ ПІДЛІТКІВ

Костіна В. В.

доктор педагогічних наук, професор,
Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди,
м. Харків, Україна

Потьомкіна А. І.

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди,
м. Харків, Україна.

Актуальність дослідження визначається важкою соціально-політичною ситуацією в нашій країні в умовах війни, коли частина населення проживає на території бойових дій, частина – була змушена покинути свої будинки і переселитися в більш безпечні регіони, і вся країна перебуває в хронічній